

Sygn. akt V KS 49/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Krzysztof Cesarz (sprawozdawca)

SSN Przemysław Kalinowski

Protokolant Anna Kuras

w sprawie **A. Z.**

oskarżonego z art. 207 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron

w dniu 29 stycznia 2020 r.,

skargi prokuratora

na wyrok Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 18 października 2019 r., sygn. akt VII Ka (...)

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Ż.

z dnia 16 maja 2019 r., sygn. akt II K (...),

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Z. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ż. wyrokiem z dnia 16 maja 2019 r., sygn. II K (...), uznał A. Z. za winnego tego, że w okresie od września 2015 r. do 20 listopada 2018 r. w Ż.

woj. (...), znęcał się psychicznie i fizycznie nad żoną M. Z. poprzez wszczynanie awantur domowych w stanie nietrzeźwości, podczas których dochodziło do wyzywania słowami powszechnie uznanymi za obelżywe oraz popychania i szarpania, tj. czynu z art. 207 § 1 k.k., za który wymierzył karę roku pozbawienia wolności, warunkowo zawieszając jej wykonanie na okres 3 lat próby; na podstawie art. 72 § 1 pkt 1,5,7b k.k. zobowiązał oskarżonego do informowania kuratora o przebiegu okresu próby, do powstrzymania się od nadużywania alkoholu i do opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną w Ż. przy ul. O. na podstawie art. 73 § 1 k.k. oddał oskarżonego pod dozór kuratora.

Po rozpoznaniu apelacji oskarżonego Sąd Okręgowy w Z. wyrokiem z dnia 18 października 2019 r., sygn. VII Ka (...), uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Ż. do ponownego rozpoznania. Podstawą tego rozstrzygnięcia było stwierdzenie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. Sąd II instancji wskazał, że zaskarżony wyrok zapadł po przeprowadzeniu rozprawy głównej, w której nie brał udziału obrońca oskarżonego pomimo, że jego udział w rozprawie był obowiązkowy z mocy art. 79 § 3 k.p.k. w zw. z art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. Powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2018 r., V KK 450/17, w dalszej części uzasadnienia Sąd odwoławczy podniósł, że w stanie prawnym obowiązującym od dnia 1 lipca 2015r., o ustaniu obrony obligatoryjnej nie decyduje samo wydanie przez biegłych opinii. Obrona obligatoryjna w wypadkach wskazanych w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. ustaje dopiero z chwilą wydania postanowienia, stwierdzającego że udział obrońcy w rozprawie nie jest obowiązkowy. Tymczasem w niniejszej sprawie, po sporządzeniu przez biegłych opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego i możliwości brania przez niego udziału w postępowaniu oraz prowadzenia obrony w sposób samodzielny i rozsądny, takie postanowienie nie zostało wydane przez Sąd na żadnym etapie postępowania. Za równoważne takiej decyzji nie mogło być natomiast uznane zarządzenie upoważnionego sędziego z dnia 22 lutego 2019 r., zawarte w zarządzeniu o wyznaczeniu rozprawy głównej (k. 69), którym cofnięto oskarżonemu obrońcę z urzędu. Sąd odwoławczy uznał zatem, że nie wydano w sprawie orzeczenia wymaganego przez art. 79 § 4 zd. pierwsze *in fine* k.p.k. Obecność obrońcy na rozprawie głównej była więc obowiązkowa. Tymczasem

rozprawa w dniu 16 maja 2019 r. toczyła się bez obecności obrońcy, co skutkowało uchynieniem wyroku Sądu I instancji z uwagi na wystąpienie okoliczności wskazanych w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

Na powyższy wyrok skargę w trybie art. 539a § 1 i 2 złożył prokurator Prokuratury Rejonowej w Ż., zarzucając „naruszenie prawa, tj. art. 539a § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 k.p.k. poprzez niezasadne przyjęcie, że wyrok Sądu I instancji dotknięty jest bezwzględną przyczyną odwoławczą polegającą na tym, że wyznaczony w sprawie obrońca z urzędu nie brał udziału w czynnościach w postępowaniu sądowym, w których jego udział był obowiązkowy, podczas gdy prawidłowa ocena pełnego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie prowadzi do wniosku, że po skierowaniu aktu oskarżenia zostało wydane postanowienie sądu stwierdzające, że udział obrońcy w sprawie nie jest obowiązkowy i wobec powyższego wyrok nie jest dotknięty bezwzględną przyczyną odwoławczą”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga jest zasadna. W sprawie nie wystąpiły okoliczności stanowiące podstawę do uznania, że zachodzi jedna z przyczyn wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., uzasadniających wydanie przez Sąd odwoławczy orzeczenia kasatoryjnego.

Prokurator po powołaniu biegłych lekarzy psychiatrów w celu zaopiniowania stanu zdrowia psychicznego oskarżonego (k. 44), wystąpił do Sądu z wnioskiem o wyznaczenie obrońcy z urzędu. Postanowieniem z dnia 7 stycznia 2019 r. Sąd Rejonowy w Ż. na podstawie art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. dokonał tej czynności procesowej (k. 46A). Biegli zaopiniowali, że u oskarżonego nie stwierdzono objawów choroby psychicznej ani upośledzenia umysłowego, może on brać udział w postępowaniu oraz prowadzić swoją obronę w sposób samodzielny i rozsądny (k. 57). Akt oskarżenia wpłynął w dniu 15 lutego 2019 r. Sąd Rejonowy w Ż. w dniu 19 lutego 2019 r. w sprawie zarejestrowanej pod sygnaturą II Kp (...), na podstawie art. 79 § 4 k.p.k. postanowił „cofnąć podejrzanemu wyznaczenie obrońcy z urzędu”. Wszelako z uzasadnienia postanowienia jasno wynika, że, z uwagi na treść powyższej opinii, Sąd ten uznał, iż udział obrońcy w rozprawie nie jest obowiązkowy (k. 162). Wskazane przez Sąd odwoławczy zarządzenie z dnia 22

lutego 2019 r., dublujące tylko zwolnienie obrońcy z urzędu, zostało wydane już po zapadnięciu tego postanowienia.

Nie zaistniała zatem sytuacja opisana przez Sąd II instancji, że nie doszło do wydania w sprawie orzeczenia sądu wskazanego w art. 79 § 4 zd. pierwsze *in fine* k.p.k. Choć w części dyspozytywnej postanowienia nie określono wprost, że udział obrońcy nie jest obowiązkowy, jednakże zarówno podstawa prawna jak i treść uzasadnienia jednoznacznie wskazują na przesłankę rozstrzygnięcia, tj. stwierdzenie zbędności obrony obligatoryjnej. Sam zatem fakt, że nie znalazło się tego rodzaju sformułowanie w treści rozstrzygnięcia, nie powodował jego nieskuteczności i nie uzasadniał wydania przez Sąd II instancji orzeczenia na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. Nie zmieniają tej oceny zaszłości w postaci niedołączenia powyższego postanowienia, wydanego pod inną sygnaturą, do akt sprawy głównej, a załączenia go dopiero do skargi prokuratora oraz związany z tym brak wiedzy o tym postanowieniu w momencie orzekania przez Sąd II instancji.

W świetle powyższego niezasadne było twierdzenie, że udział obrońcy w rozprawie głównej był obowiązkowy, co wykluczało przyjęcie przez Sąd odwoławczy podstawy z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., jako przesłanki do wydania orzeczenia kasatoryjnego (art. 437 § 2 k.p.k.).

Stwierdzone uchybienie skutkować musiało uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.